

melhető fatömeg tekintetében egyáltalán nem mindegy, hogy milyen fatermőképességű területekre telepítenek. Ezért alapvető fontosságú, hogy a rendelkezésre álló területek közül azokat hasznosítsák fatermesztésre, amelyekben a legkisebb ráfordítással a legnagyobb fatermést lehet elérni. Ehhez a termőhelyvizsgálatot a telepítendő terület többszörösén, legalább 2–3-szorosán kellene elvégezni, hogy legyen miből a legalkalmasabbakat kiválasztani. A telepítési hiteleket nem kellene megyékre, vagy felügyelőségekre lebontani, hanem a gazdálkodók az igényüket a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalhoz beruházási pályázatként adnák be. A pályázatnak a különböző adatok mellett elsősorban a terület részletes termőhelyvizsgálatát, ez alapján a telepíthető fafajt és ennek várható fatermőképességét kellene tartalmazni.

AZ ELMÉLET ÉS A GYAKORLAT KAPCSOLATA AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSBAN

A Magyar Tudományos Akadémia tisztújító közgyűlésén, 1980 májusában meghatározta a tudomány haladásának az irányát.

Ennek a távlati elképzelésnek kell érvényre jutnia az erdőgazdálkodásban is. Országunk egyre több fát igényel. A fafelhasználásnak a hazai forrásból való egyre nagyobb mértékű kielégítése érdekében előfakészletünket gyors ütemben növelni kell. Ennek megvalósítása érdekében nélkülözhetetlen az elmélet és a gyakorlat kapcsolatának a továbbfejlesztése.

A faszükséglet kielégítésének a legsúlyosabb tehertétele a magas importhányad. A behozott fáért egyre több sertéshúst, hízómarhát, autóbust, bitument stb. kell adnunk. Ezekért olyan ipari alapanyagokat is kaphatnánk, amelyek nálunk nem termelhetők meg olyan kedvezően, mint a fa (pl. vasércet, olajat, villanyáramot). Kézenfekvő tehát az erdészeti tudomány és a gyakorlat együttes tevékenységének a fejlesztése a több fa megtermelése érdekében.

Az erdészeti tudomány eredménye a gyakorlattal együttműködve mérhetően a felhasználható fa megtermelésében is realizálódik. A tudomány a társadalmi újratemelési folyamatban olyan szerepet tölt be, mint a kenyérsütésnél az élesztő. Megfelelő módon és arányban össze kell kapcsolni az erdészeti kutatást az oktatással, a műszaki fejlesztéssel és a gyakorlati végrehajtással. Ekkor tudja igazán betölteni az élesztő szerepét.

A faimport szinten tartása, vagy csökkentése, az export növelése érdekében széles nemzetközi gazdaságpolitikát kell folytatni. Ismerni kell a fával rendelkező országok várható politikáját és abból jó előre le kell vonni a következtetést. Célszerű lett volna korábban jelezni, hogy a környező partnerországokban az ésszerű szállítási távolságon belül kifogy a népgazdaságunkat főként érintő fenyő. Más kedvező piaci lehetőségek is csökkentik a Magyarország felé történő exportot. Nagyobb távolságról csak készterméket hozhatunk — például papírt a Szovjetunió szibériai területéről.

Úgy tűnik, hogy a technika viszonylagosan alacsonyabb színvonalán álló magyar erdőgazdálkodás a versenyben hátrább szorult. Nem hangsúlyoztuk eléggé, hogy a szervezeti felépítés az erdőgazdálkodásban jobb is lehetne. A vertikális profil nagyon szűk, kevés a lehetőség a késztermék előállítására. A versenyképesség megjavításának döntő feltétele a korszerű szervezési elvekkel, technikával és értékesítési módszerekkel összhangban álló szervezeti forma.

Az erdőgazdaságok kapacitásának túlzott leterhelése rugalmatlanná és a változásokra érzéketlenné tehet. Sok a párhuzamosság, pl. parkettagyártás, fafeldűrészelés. Az elméleti képzést az eddiginél közelebb kell hozni a gyakorlathoz, jobban kell érteni a speciális gépek kezeléséhez. Meg kell teremteni az erdészeti felsőoktatás berkeiben is a jobb együttműködést, meg kell ezt valósítani a kapcsolódó tudományos intézetekkel is, a másik lebecsülése nélkül.

A döntési jogkört az gyakorolja, akinek nincs kockázatvállalása és a következményekben legfeljebb morálisan érdekelt. Ezt a döntési rendszert a tudománynak felül kell vizsgálnia, elemeznie kell, és a gyakorlat számára kedvezőbbé kell formálnia.

Az erdőgazdaságok a társadalmi igényeket saját erejükből, önmagukat, illetve az erdőt túlságosan megterhelve igyekeznek kielégíteni (pl. kirándulások károkozása, tüzesetek). A nyereségcentrikusság az erdőművelési munkák eredménytelenségének egyik döntő forrása. „Inkább ma 100 Ft a zsebben, mint holnap 10 000 Ft-okkal többet érő állomány” szemlélet nagy kárt okoz a népgazdaságnak, ha érvényre juttatják.

A tudós vegye elő a komputert és adjon útmutatást. A termelési rendszerek kidolgozásához a megfelelő műszaki bázis megteremtésének elméleti megalapozása szükséges. A termelési rendszer ugyan nem dogma, de csak olyan változtatása megfelelő, amely tudományosan alátámasztottan, nagyobb fatömegben jelentkezik. Legalább az elmélet ne adjon helyet a megalkuvásnak, sorolja fel az emberi és a gazdasági tényezők lehetséges, legkedvezőbb formáit és azt forintban érzékelhető kihatásaiban közölje.

Nagyobb lehetőséget kell adni ahhoz, hogy a gyakorlatban az elmélet végrehajtható legyen. A tudós ne becsülje le a gyakorlatot, mert eredmény csak együttesen lehetséges. A gyakorlati erdőgazdának a jobb kutatására vajmi kevés lehetősége van, az ő része a megadott séma szerinti végrehajtás.

A tudománynak kell a helytelen behatásokat is kivédenie, pl.: „az akác nem fa, aztán mégis az!” A fafajpolitikánk a termőhely potenciális értékén alapuljon.

A termőföld az erdőgazdálkodásban is érték, de érték a rajta levő állomány is, és érték az erdőnek a környezetre gyakorolt hatása, ez ugyancsak kimunkálásra vár.

Magyarországon nemcsak az erdőgazdaságok, hanem más szektorok is folytatnak erdőgazdálkodást. Ennek az egyharmadnyi résznek az erdőgazdaság egészébe való jobb beillesztése szintén elvégzésre váró feladat. Az erdőgazdálkodás kutatóinak van tehát bőséges tennivalója.

Az elért eredményeket ne féltse a tudós a tudóstól, és főleg ne a gyakorlattól. A szocialista erdőgazdálkodás gyakorlati erdészeit az is jellemzi, hogy a bemutatókon és más találkozósaikkor közlik egymással a gyakorlati fogásokat. A kutató speciális feladatok közepette is legyen kül- és belpolitikus, gazdaságtannal, pénzügyi feladatokkal, emberi kapcsolatokkal, gépekkel stb. összefüggést látó, a távlati célokat ismerő szakember.

Ahhoz, hogy eredményt tudjunk felmutatni, a tudománynak és gyakorlatnak összefogva egyaránt kitartónak kell lennie. Ha valami a népgazdaság érdekében előnyös, azon addig kell fáradozni, amíg meg nem valósul.

Vegyen példát a béke harcosaitól, akik életük végéig küzdenek érte. Ismét újra és újra kezdik, mert tudják, hogy nem jön sültgalamb képében (pl. SALT II.).

A tudós a gyakorlattal együtt így meg fogja teremteni a nagyobb fatömeg termesztésének lehetőségét is.

Sipos Árpád